פרשת נצבים
בענין הפסק בדיבור בין התקיעות בראש השנה

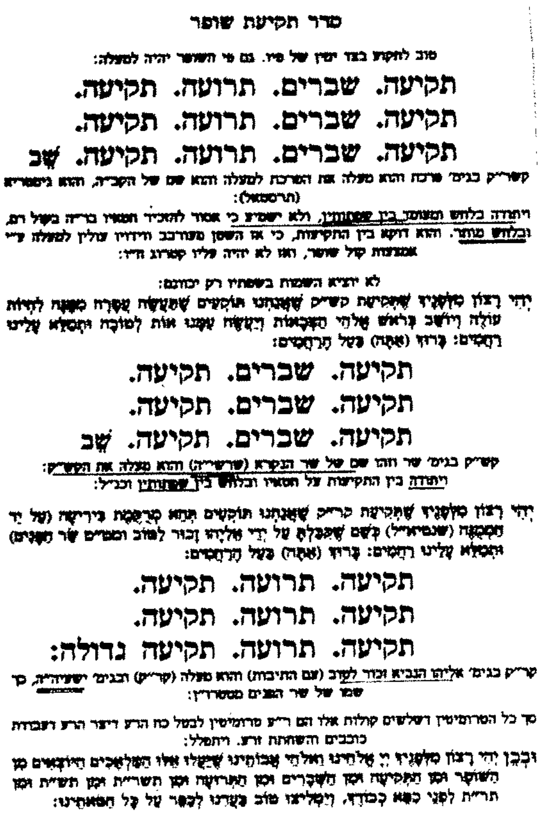

סדר תקיעת שופר

טוב לתקוע בצד ימין של פיו. גם פי השופר יהיה למעלה:

תקיעה. שברים. תרועה. תקיעה.
תקיעה. שברים. תרועה. תקיעה.
תקיעה. שברים. תרועה. תקיעה. שב

קשר"ק בגימ' ברכת והוא מעלה את הברכת למעלה והוא שם של הקב"ה, והוא גימטריא (תרסטאל):

ויתודה בלחש העוונות בין שמעתין, ולא ישמיע כי אסור להזכיר העוון ברבים בקול רם, ובלחש מותר. והוא דוקא בין התקיעות, כי אז השטן מעורבב ווידויו עולין למעלה ע"י אמצעות קול שופר, והוא לא יהיה עליו קטרוג ח"ו:

לא יוציא השמות בשפתיו רק יכוונם:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתְּקִיעַת קשר"ק שֶׁאֲנַחְנוּ תוֹקְעִים שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲטָרָה מִמֶּנָּה לִהְיוֹת עוֹלָה וְיֵשֵׁב בְּרֹאשׁ אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת וְתַעֲשֶׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְתִמָּלֵא עָלֵינוּ רַחֲמִים: בָּרוּךְ (אַתָּה) בַּעַל הָרַחֲמִים:

תקיעה. שברים. תקיעה.
תקיעה. שברים. תקיעה.
תקיעה. שברים. תקיעה. שב

קש"ק בגימ' שר והוא שם של שר הנקרא (שרשי"ה) והוא מעלה את הקש"ק:
ויתודה בין התקיעות על העוון ובלחש בין שמעתין וכנ"ל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתְּקִיעַת קר"ק שֶׁאֲנַחְנוּ תוֹקְעִים תְּהֵא קְרִיעַת בִּרְקִיעָה (עַל יַד תַּפְקֵדָה (טנטריאל)) כְּשֵׁם שֶׁקִּבַּלְתָּ עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לְטוֹב ומטרים שַׂר הַפָּנִים וְתִמָּלֵא עָלֵינוּ רַחֲמִים: בָּרוּךְ (אַתָּה) בַּעַל הָרַחֲמִים:

תקיעה. תרועה. תקיעה.
תקיעה. תרועה. תקיעה.
תקיעה. תרועה. תקיעה גדולה:

תר"ק בגימ' אליהו הנביא זכור לטוב (עם התיבות) והוא מעלה (תר"ק) ובגימ' ישעיה"ה, כך שמו של שר הפנים מטטרון:

סך כל המרומזין דשלשים קולות אלו הם ר"ע מרומזין לבטל כח הרע דיצר הרע דעבודת כוכבים והשחתת זרע. ויתפלל:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיַּעֲלוּ אֵלּוּ הַמַּלְאָכִים הַיּוֹצְאִים מִן הַשּׁוֹפָר וּמִן הַתְּקִיעָה וּמִן הַשְּׁבָרִים וּמִן הַתְּרוּעָה וּמִן תשר"ת וּמִן תש"ת וּמִן תר"ת לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ, וְיַמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדֵנוּ לְכַפֵּר עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ:

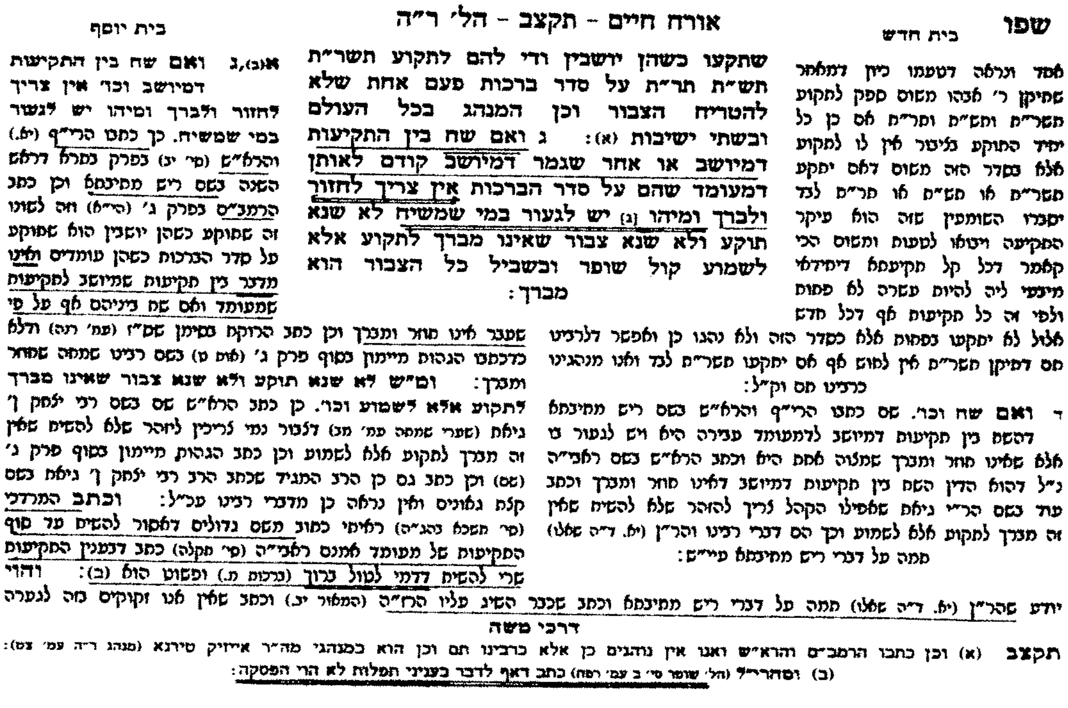

אורח חיים - תקצב - הל' ר"ה

שתקעו כשהן יושבין ודי להם לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת על סדר ברכות פעם אחת שלא להטריח הצבור וכן המנהג בכל העולם ובשתי ישיבות (א): ג ואם שח בין התקיעות דמיושב או אחר שגמר דמיושב קודם לאותן דמעומד שהם על סדר הברכות אין צריך לחזור ולברך ומיהו [ג] יש לגעור במי שמשיח לא שנא תוקע ולא שנא צבור שאינו מברך לתקוע אלא לשמוע קול שופר ובשביל כל הצבור הוא מברך:

בית יוסף

(א)(ג),ג ואם שח בין התקיעות דמיושב וכו' אין צריך לחזור ולברך ומיהו יש לגעור במי שמשיח. כן כתבו הרי"ף (דף ה.) והרא"ש (סי' יג) בפרק בתרא דראש השנה בשם ר"ת מתיבתא וכן כתב הרמב"ם בפרק ג' (ה"ט) וזה לשונו זה שתוקע כשהן יושבין הוא שתוקע על סדר הברכות כשהן עומדים ואינו מדבר בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד ואם שח ביניהם אף על פי שעבר אינו חוזר ומברך וכן כתב הרוקח בסימן רס"ז (עמ' רנה) ודלא כדכתבו הגהות מיימון בסוף פרק ג' (אות ט) בשם רבינו שמחה שחוזר ומברך: ומ"ש לא שנא תוקע ולא שנא צבור שאינו מברך לתקוע אלא לשמוע וכו'. כן כתב הרא"ש שם בשם רבי יצחק ן' גיאת (שערי שמחה עמ' מג) דלצבור נמי צריכין ליזהר שלא להשיח שאין זה מברך לתקוע אלא לשמוע וכן כתב הגהות מיימון בסוף פרק ג' (שם) וכן כתב גם כן הרב המגיד שכתב הרב רבי יצחק ן' גיאת בשם קצת גאונים ואין נראה כן מדברי רבינו עכ"ל: וכתב המרדכי (סי' תשכא בהג"ה) ראיתי כתוב משם גדולים דאסור להשיח עד סוף התקיעות של מעומד אמנם ראבי"ה (סי' תקלה) כתב דבענין התקיעות שרי להשיח דדמי לטול ברוך (ברכות מ.) ופשוט הוא (ב): והוי יודע שהר"ן (דף ה. ד"ה שאלו) תמה על דברי ר"ת מתיבתא וכתב שכבר השיג עליו הרז"ה (המאור יב.) וכתב שאין אנו זקוקים מזה לגערה

בית חדש

אמר ונראה דטעמו כיון דמאחר שתיקן ר' אבהו משום ספק לתקוע תשר"ת ותש"ת ותר"ת אם כן כל יחיד התוקע בציבור אין לו לתקוע אלא בסדר הזה משום דאם יתקע תשר"ת או תש"ת או תר"ת לבד יסברו השומעין שזה הוא עיקר התקיעה ויבואו לטעות ומשום הכי קאמר דכל קל תקיעתא דיחידאי מיבעי ליה להיות עשרה לא פחות ולפי זה כל תקיעות אף דכל חדש אבל לא יתקעו בפחות אלא כסדר הזה ולא נהגו כן ואפשר לרבינו תם דתיקן תשר"ת אין לחוש אף אם יתקעו תשר"ת לבד ואנו מנהגינו כרבינו תם וק"ל:

ד ואם שח וכו'. כך כתבו הרי"ף והרא"ש בשם ר"ת מתיבתא דהשח בין תקיעות דמיושב למעומד עבירה היא ויש לגעור בו אלא שאינו חוזר ומברך שמצוה אחת היא וכתב הרא"ש בשם ראבי"ה נ"ל דהוא הדין השח בין תקיעות דמיושב דאינו חוזר ומברך וכתב עוד בשם הר"י גיאת שאפילו הקהל צריך להזהר שלא להשיח שאין זה מברך לתקוע אלא לשמוע וכך הם דברי רבינו והר"ן (דף ה. ד"ה שאלו) תמה על דברי ר"ת מתיבתא עיי"ש:

דרכי משה

תקצב (א) וכן כתבו הרמב"ם והרא"ש ואנו אין נוהגים כן אלא כרבינו תם וכן הוא במנהגי מהר"ר אייזיק טירנא (מנהג ר"ה עמ' צט): (ב) ומהרי"ל (הל' שופר סי' ב עמ' רפח) כתב דאף לדבר בעניני תפלות לא הוי הפסקה:

פרשת נצבים

בענין הפסק בדיבור בין התקיעות בראש השנה

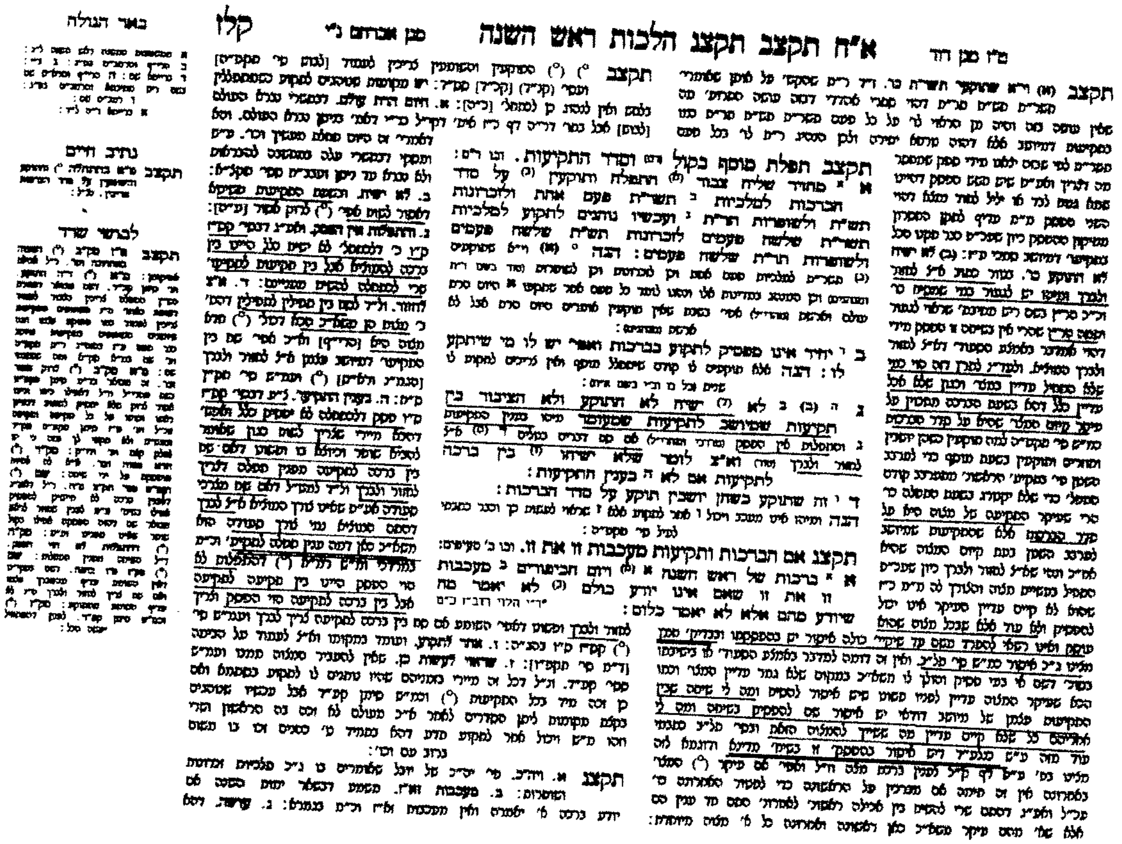

ט״ז מגן דוד א״ח תקצב תקצג הלכות ראש השנה מגן אברהם קלז באר הגולה

תקצב תפלת מוסף בקול רם וסדר התקיעות. ובו ד׳ סעיפים:

א א מחזיר שליח צבור (א) התפלה ותוקעין (ב) על סדר הברכות למלכיות ב תשר״ת פעם אחת ולזכרונות תש״ת ולשופרות תר״ת ג ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר״ת שלשה פעמים לזכרונות תש״ת שלשה פעמים ולשופרות תר״ת שלשה פעמים: הגה

ב ד יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפי׳ יש לו מי שיתקע לו: הגה

ג ה (בג) ב לא (ד) ישיח לא התוקע ולא הציבור בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד ... לומר שלא ישיחו (ה) בין ברכה לתקיעות אם לא ה בענין התקיעות:

ד ו זה שתוקע בשעת ישיבה תוקע על סדר הברכות:

תקצג אם הברכות ותקיעות מעכבות זו את זו. ובו ב׳ סעיפים:

א א ברכות של ראש השנה א (א) ויום הכיפורים ב מעכבות זו את זו שאם אינו יודע כולם (ב) לא יאמר מה שיודע מהם אלא לא יאמר כלום:

פרשת נצבים

בענין הפסק בדיבור בין התקיעות בראש השנה

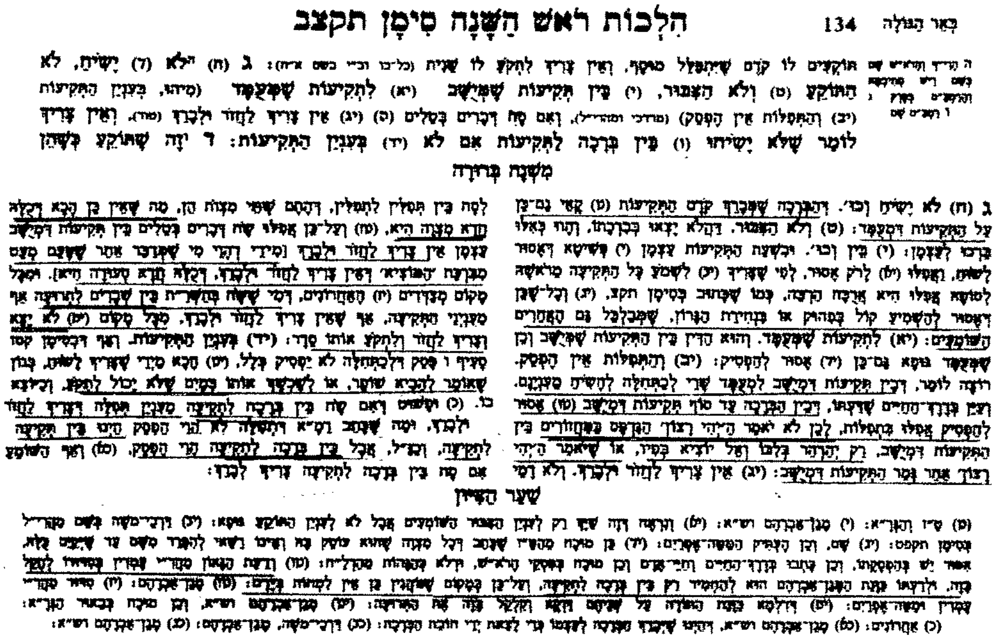

ה טור והרא"ש שם בשם ר"ח [illegible] ו [illegible] שם

תוקעים לו קודם שיתפלל מוסף, ואין צריך לתקוע לו שנית (כל־בו והר"ן בשם א"ח): ג (ח) *לא (ז) ישיח, לא התוקע (ט) ולא הצבור, (י) בין תקיעות שמיושב (יא) לתקיעות שמעומד (טור, בענין התקיעות (יב) והתפלות אין הפסק) (מרדכי ומהרי"ל), ואם סח דברים בטלים (ה) (יג) אין צריך לחזור ולברך (טור). ואין צריך לומר שלא ישיחו (ו) בין ברכה לתקיעות אם לא (יד) בענין התקיעות: ד יזה שתוקע כשהן

משנה ברורה

ג (ח) לא ישיח וכו'. והברכה שמברך קודם התקיעות (ט) קאי גם־כן על התקיעות דמעומד: (ט) ולא הצבור. דהלא יצאו בברכתו, והוי כאלו ברכו לעצמן: (י) בין וכו'. ובשעת התקיעות עצמן (י) פשיטא דאסור לשוח, ואפילו (יא) לרמז אסור, לפי שצריך (יב) לשמוע כל התקיעה מראשה לסופה אפילו היא ארוכה הרבה, כמו שכתוב בסימן תקצ. (יג) וכל־שכן דאסור להשמיע קול בפיהוק או בנחירת הגרון, שמבלבל גם האחרים השומעים: (יא) לתקיעות שמעומד. והוא הדין בין התקיעות שמיושב וכן שמעומד גופא גם־כן (יד) אסור להפסיק: (יב) והתפלות אין הפסק. רוצה לומר, דבין תקיעות דמיושב למעומד שרי לכתחלה להשיח מענינם, ואם בצרכי התפלה שדיברו. ודין הברכה עד סוף תקיעות דמיושב (טו) אסור להפסיק אפילו בתפלות, לכן לא יאמר היהי רצון הנדפס במחזורים בין התקיעות דמיושב, רק יהרהר בלבו ואל יוציא בפיו, או שיאמר היהי רצון אחר גמר התקיעות דמיושב: (יג) אין צריך לחזור ולברך. ולא דמי לסח בין תפלין לתפלין, דהתם שתי מצות הן, מה שאין כן הכא וכולה חדא מצוה היא, (טז) ועל־כן אפילו שח דברים בטלים בין תקיעות דמיושב עצמן אין צריך לחזור ולברך [מידי דהוי מי שמדבר אחר ששמע מעט מברכת המוציא דאין צריך לחזור ולברך, דכולה חדא סעודה היא]. ומכל מקום מבואר (יז) באחרונים, דמי ששח בהסח הדעת בין שברים לתרועה אף באמצעי התקיעה, אף שאין צריך לחזור ולברך, מכל מקום (יח) לא יצא וצריך לחזור ולתקוע אותו סדר: (יד) בענין התקיעות. ואף דבסימן קסז סעיף ו פסק דלכתחלה לא יפסיק כלל, (יט) הכא מיירי שצריך לשוח, כגון שאומר להביא שופר, או לשמש אותו בקיום שלא יוכל לתקוע, וכיוצא בו. (כ) ומשמע דאם שח בין ברכה לתקיעה מענין תפלה דצריך לחזור ולברך, ומה שכתוב דמ"א דתפלה לא הוי הפסק היינו בין תקיעה לתקיעה, וכנ"ל, אבל בין ברכה לתקיעה הוי הפסק, (כא) ואף השומע אם שח בין ברכה לתקיעה צריך לברך:

שער הציון

(ט) ט"ז והגר"א: (י) מגן־אברהם וש"א: (יא) והראיה דזה שייך רק לענין הצבור השומעים אבל לא לענין התוקע עצמו: (יב) דרכי־משה בשם מהרי"ל בסימן תקפט: (יג) שם, וכן העתיק המטה־אפרים: (יד) כן מוכח מהש"ס שכתב דכל מצוה שהוא עוסק בה והרים ראשו להפרד משם עד שיגמרנה כולה, אסור לו בהפסקתו, וכן כתוב בדרך־החיים וחיי־אדם וכן מוכח בפסקי הרא"ש, וקלא בהגהות מהרי"ל: (טו) ודעת הגאון מהר"י עמדין בסידורו לבטל כזה, ולדעתו גם דעת המגן־אברהם הוא להחמיר רק בין ברכה לתקיעה, ועל־כן במקום שנוהגין כן אין למחות בידם: (טז) מגן־אברהם: (יז) סידור מהר"י עמדין ומטה־אפרים: (יח) [illegible] על [illegible] בזה שם בהערות: (יט) מגן־אברהם וש"א, וכן מוכח בביאור הגר"א: (כ) אחרונים: (כא) מגן־אברהם וש"א, והיינו שיברך השומע לעצמו ולא לצאת ידי חובה מהמברך: (כב) דרכי־משה, מגן־אברהם: (כג) מגן־אברהם וש"א:

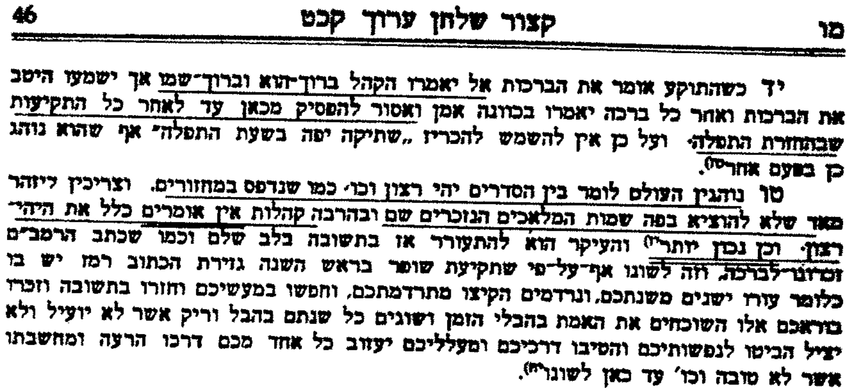

יד כשהתוקע אומר את הברכות אל יאמרו הקהל ברוך־הוא וברוך־שמו אך ישמעו היטב את הברכות ואחר כל ברכה יאמרו בכונה אמן ואסור להפסיק מכאן עד לאחר כל התקיעות שבחזרת התפלה· ועל כן אין להשמש להכריז „שתיקה יפה בשעת התפלה" אף שהוא נוהג כן בפעם אחר[סו].

טו נוהגין העולם לומר בין הסדרים יהי רצון וכו' כמו שנדפס במחזורים. וצריכין ליזהר מאד שלא להוציא בפה שמות המלאכים הנזכרים שם ובהרבה קהלות אין אומרים כלל את היהי־רצון· וכן נכון יותר[סז] והעיקר הוא להתעורר אז בתשובה בלב שלם וכמו שכתב הרמב"ם זכרונו־לברכה, וזה לשונו אף־על־פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם יעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה וכו' עד כאן לשונו[סח].

שו"ת תשובות והנהגות

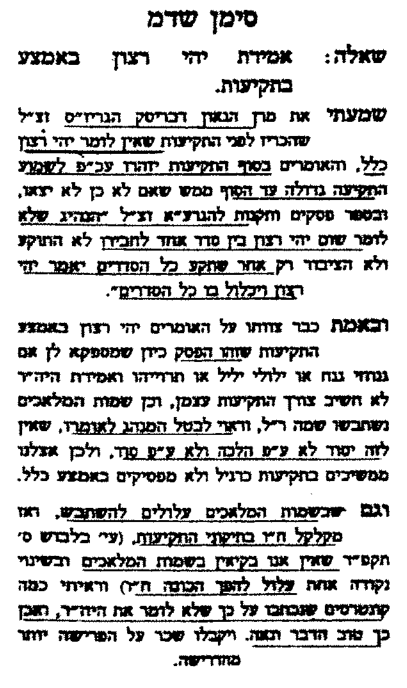

סימן שדמ

שאלה: אמירת יהי רצון באמצע בתקיעות.

שמעתי את מרן הגאון דבריסק הגרי"ז זצ"ל שהכריז לפני התקיעות שאין לומר יהי רצון כלל, והאומרים בסוף התקיעות יזהרו עכ"פ לשמוע התקיעה גדולה עד הסוף ממש שאם לא כן לא יצאו, ובספר פסקים ותקנות להגרע"א זצ"ל "הנהיג שלא לומר שום יהי רצון בין סדר אחד לחבירו לא התוקע ולא הציבור רק אחר שתוקע כל הסדרים יאמר יהי רצון ויכלול בו כל הסדרים".

ובאמת כבר צווחו על האומרים יהי רצון באמצע התקיעות שהוי הפסק כיון שמספקא לן אם גנוחי גנח או ילולי יליל או תרוייהו ואמירת היהי"ר לא חשיב צורך התקיעות עצמן, וכן שמות המלאכים נשתבשו שמה ר"ל, וראוי לבטל המנהג לאומרו, שאין לזה יסוד לא ע"פ הלכה ולא ע"פ סוד, ולכן אצלנו ממשיכים בתקיעות כרגיל ולא מפסיקים באמצע כלל.

וגם שכשמות המלאכים עלולים להשתבש, ואז מקלקל ח"ו בתיקוני התקיעות, (עי' בלבוש סי' תקפ"ד שאין אנו בקיאין בשמות המלאכים ובשינוי נקודה אחת עלול להפך הכונה ח"ו) וראיתי כמה קונטרסים שנכתבו על כן שלא לומר את היהי"ר, ואכן כן טוב הדבר תמה. ויקבלו שכר על הפרישה יותר מהדרישה.

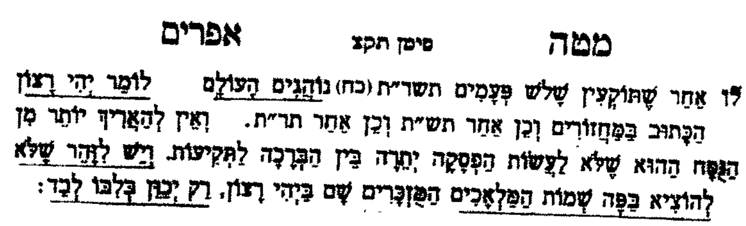

לו אחר שתוקעין שלש פעמים תשר"ת (כח) נוהגים העולם לומר יהי רצון הכתוב במחזורים וכן אחר תש"ת וכן אחר תר"ת. ואין להאריך יותר מן הנפח ההוא שלא לעשות הפסקה יתרה בין הברכה לתקיעות. ויש לזהר שלא להוציא בפה שמות המלאכים המוזכרים שם ביהי רצון, רק יכון בלבו לבד:

פרשת נצבים
בענין הפסק בדיבור בין התקיעות בראש השנה

שבט חלק ה הלוי

סימן סה

ב"ה, יום ד' בא תשמ"א לפ"ק.

כבוד ידידנו הרב הגה"ח בתוי"ש עוסק בצרכי הרבים
המפורסם ר' חיים בהר"י קרויז שליט"א.

אחדשה"ט ושי"ת בכבוד.

א) מה שהעיר כבודו לעורר דין הפסק בין תקיעות הציבוריות בעתות בשעת המלכיות, [illegible] אין דעתו מסוגל לעשות מחלוקת קדושות [illegible] בענינים אלה מורים ומורות, מכ"מ אני עני [illegible] בזה.

ג) במחזורים וסדורים שכבר נדפסו כדברים, לגבי הוספה כדי שידעו הרוצים שבעבר וא"א [illegible] לעבר ובפרט שנהגו כמה [illegible] הנ"ל ובפרט סידורים מגדולי קדמוני [illegible] לא תפסו היכי בהלכה כלל, ואמנם שמה שהנהיגו מבלי היכי שצריך לסדר ג' של בתקיעות לפני קדיש כסדר ג' לפני קדיש וכן [illegible], ואם כל אחד על מקומו כראוי, הם כדברים ברורים מאד [illegible] חלקי [illegible] בזה.

ג) לענין אמירת דברים אלה יחזיקו שבצדיקים המדקדקים כלשונות לא הזכירו כלל, ומכ"מ לא היכי שמזכירים בהם שמות מלאכים, רק למוד בכתוב [illegible] בקדושה ובברכה [illegible] הדין, והתעוררות בלבם [illegible] בזכרון, והיות [illegible] כדברים אלה [illegible] ההלכה הפסוק, [illegible] כמדות ושופר במאמר.

שבט חלק ז הלוי

סימן עט

ב"ה, יום ג' פ' כי תבא תשמ"ז לפ"ק. כבוד ידידי האהוב בן גדולים וצדיקים הה"ג היקר ר' יהודה ארי' דינר שליט"א.

אחדשה"ט ושי"ת באה"ר.

יקרתו קבלתי, ושאל שאל בענין אמירת נוסח יה"ר בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד - הנה כבר נשאלתי ע"ז מכבר בשו"ת שבט הלוי ח"ה סי' ס"ה אות ג', וכתבתי שם דעיקר איסור שיחה לא הוה בשו"ע או"ח סי' תקצ"ב ס"ג ומשמע דהיינו דוקא שיחה, לא אמירה דמצוה של נוסח יה"ר וכדומה, אלא דהרי"ף סוף ר"ה בשם ר"ת מסתפקא מספקא בענין הפסקה או הוה לדמות לשיחה בין תפילין של יד לתפילין של ראש, אבל חלק עליו ע"ז בהר"ש ובר"ן דלא דומה כלל כי הכא הו"ל שלא מעין המצוה, כעין [illegible] כמש"כ הר"ן שם, ובספר יהושע ר"ה ל"ד ע"ב הניח הדבר בצ"ע, אבל הורה דקדמונים הפוסקים שלא להפסיק - ולמעשה פשוט דמותר לגבן לומר יה"ר כמסקנת הר"ן.

קובץ תשובות

מכתבו הבהיר קבלתי לנכון וכו', ומש"כ להעיר מד' הגרע"א בתשו' וכו', הנה לפי דעת הרבה מגדולי האחרונים שקטן שהגיע לחינוך יכול להוציא בקידוש היום לגדול, אם הגדול התפלל ערבית הא"ל וי"ח קידוש מה"ת בתפלה, וכן מי שמסופק אם קידש אינו מחוייב לקדש מכיון שי"ח מה"ת בתפלתו, הרי דנקטי' להלכה ולמעשה דמה"ת י"ח קידוש בתפלה, ובעיקר הד' נראה שאין טע"ז יכול לשמש נימוק לאלה שנוהגים או הרוצים לנהוג ע"פ האר"י והשל"ה והמג"א להתודות בין הסדרים, שלפי מנהגם הרי בדעתם לכוין ולצאת י"ח מה"ת בתשר"ת.

ומן המפורסמות הוא כי רבבות אלפי ישראל הנמנים על קהל חסידים נוהגים לומר' "יהי"ר" הנדפס במחזורים בין כל סדר וסדר, וגם המשנ"ב בשעה"צ כ' שאין למחות בידם, וכבר הורה זקן ז"ל, ולכן אף כי זה משום דשב ואל תעשה עדיף, וכל אלה המדקדקים במנהגי הגר"א נוהגים לא להפסיק בשום דבר בין הסדרים, וגם אני בתוכם, מ"מ להנהגים להפסיק ביהי"ר או בוידויים נראה שאין למחות לא ביד חזקה ולא בקול דממה דקה, וכמש"כ לעיל.

והנה הגם שגם אנו לא נוהגים להפסיק בשום דבר בין הסדרים, מ"מ נראה שמאחר שהמג"א הב"ד השל"ה, ולא העיר ע"ז בכלל, וגם הגר"י יעב"ץ בסידורו כ"כ, והובא בשעה"צ (סי' תקצב ס"ק טו), וסיים, ונ"ל במקום שנוהגים כן אין למחות בידם, משמע דס"ל שאין סתירה מהגמ' דידן למנהג האר"י ז"ל, ומה שעשה כתורה וכמצוה עשה גם לפי תורת הנגלה. כי הנה אף שמדברי הרמב"ם (פ"ג מה' שופר ה"ב) משמע דספק גמור הוא, ודלא כרה"ג, מ"מ בקרית ספר שם כ' וז"ל: ובסימן תשר"ת וזה נראה לי שיוצא בו ידי ספק מדאו', דהספק נראה דהוא מדרבנן. אלא שאפשר שעל ההפסקה ג"כ חיישינן מדאו', ולא נפיק י"ח, דכתיב והעברת תעבירו כו' משמע בלא הפסק שום תקיעה אחרת בינתים, והכא כיון שהפסיק וכו', לא יצא י"ח מה"ת. והא דאמרי שמע ט' תקיעות בט' שעות ביום יצא, שאני הכא שהפסיק בתקיעה אחרת לשם מצוה כמ"ש הרמב"ן ז"ל. ע"כ. נמצא שלפי הצד הראשון של הקרית ספר כיון שתקע תשר"ת יצא י"ח מה"ת, ולא הוי כהפסק בין ברכה למצוה, שהרי מה"ת י"ח בתשר"ת.

ודו"ש חותם בברכת השנים ובברכה חת"ט

ידידו דושה"ת באה"ר
יוסף שלו' אלישיב

הר צבי

הרהור בדברי תורה אי כדבור דמי ואם חשיב הפסק

ע"ד השאלה בהא דקיי"ל דאסור להפסיק בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד, אם מותר ללמוד ולעסוק בתורה כשגמר תפלתו בלחש ומצוי שצריך להמתין זמן רב עד שיתחיל הש"ץ תפלתו.

הנה, הדעת נוטה דכיון דאסור בהפסק אין לחלק ומשום דאסור לעסוק גם בתורה. אמנם להרהר בד"ת היה נ"ל דמותר דאין כאן לתא דהפסק כלל, כמבואר ברמ"א, או"ח (סימן סח סעיף א) לענין אם מפסיקין בברכות ק"ש לומר פיוטים שכתב וז"ל: "המנהג בכל המקומות לאמרם והמיקל ואינו אומרם לא הפסיד ומ"מ לא יעסוק בשום דבר אפילו בד"ת אסור להפסיק ולעסוק כ"ז שהצבור אומר פיוטים... ומ"מ מי שלומד ע"י הרהור שרואה בספר ומהרהר לית בי' איסורא, דהרהור לאו כדבור דמי אלא שמתוך כך יבואו לדבר ויבואו לידי הפסק..." עכ"ל. הנה כתב הרמ"א, שמעיקר הדין אין ההרהור בד"ת נחשב כהפסק לענין ברכות ק"ש, ונהי שכתב שלכתחילה לא יהרהר שמא מתוך כך יבואו לדבר ויבואו לידי הפסק, מ"מ לענין הפסק בין תקיעות דמיושב לבין תקיעות דמעומד, שכל איסור ההפסק אינו אלא לכתחילה, אבל בדיעבד אפילו סח דברים בטלים א"צ לחזור ולברך כמבואר בטור וברמ"א (סימן תקצב סעיף ג), ודאי שלענין הרהור בלבד בד"ת אפילו לכתחילה אין לאסור.

אמנם ראיתי בהשר בנין עולם (סימן ו) שכתב לאסור: "דמי שממתין בשירה חדשה לקדיש ולקדושה דאסור להרהר בד"ת, לפי מ"ש הגר"א (סימן מז ס"ק ב וסק"ס) שמברך ברכת התורה על הרהור בד"ת הרי חזינן דלענין ד"ת אמרינן הרהור כדבור דמי. (והרמ"א הנ"ל בסימן סח לשיטתו הוא דס"ל דאין מברכין ברכת התורה על הרהור ד"ת). ומכיון שלדעת הגר"א אמרינן לענין ד"ת הרהור כדבור דמי ממילא הוא הפסק", עכ"ד.

לכן נ"ל שגם לדעת הגר"א לא אמרינן הרהור כדבור דמי אף בד"ת. והסברא היא פשוטה שגם לדעת הגר"א הא דמברך על הרהור ד"ת אינו משום דחשיב כדבור אלא דלת"ת גם ההרהור למצוה יחשב כמו שיש מצוות התלויות במחשבה דפשוט דאינו משום דחשיב כדבור אלא מצותה בכך לקיימה במחשבה. וכיון דפשיטא לן בכל מקום במחשבה אינה מפסקת גם במהרהר בד"ת אין שייך לומר דהרהור יפסיק.